

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának Büntető Jogegységi Tanácsa a legfőbb ügyész indítványa alapján lefolytatott jogegységi eljárásban Budapesten, a 2009. év november 9. és 30. napján tartott nyilvános ülésén meghozta a következő

jogegységi határozatot:

Amennyiben a bíróság a vád tárgyává tett és a bűncselekmény egységébe tartozó cselekményt jogerősen elbírálta, határozata e bűncselekmény tekintetében res iudicata-t eredményez. A Be. 6. § (3) bekezdésének d) pontjára figyelemmel nincs helye újabb vádemelésnek olyan rész-cselekmény miatt, amely a már elbírált bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét. Ebben az esetben a Be. 408. § (1) bekezdésének a/2. pontja alapján perújításnak lehet helye.

I n d o k o l á s

I.

A legfőbb ügyész a Be. 440. § (1) bekezdésének a) pontja alapján jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát indítványozta abban a kérdésben, hogy az ítélezési gyakorlat a bűncselekményegység jogerős elbírálását követően ismertté vált további rész-cselekményeket érintő eljárással kapcsolatban megosztott. Ennek alátámasztására az alábbi határozatokra hivatkozott:

1.

A Veszprémi Városi Bíróság a 2005. év május hó 17. napján jogerőre emelkedett 4.TM.725/2005/2. számú végzésével a terhelttel szemben 2 rb. adócsalás büntette miatt - tárgyalás mellőzésével - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett 10 hónap börtönt és 200.000 forint pénzmellékbüntetést szabott ki.

A bíróság által megállapított tényállás szerint a terhelt a 2003. év július hó 28. és 2003. év december hó 31. napja között

prostitúciós tevékenységből szerzett jövedelme után nem tett eleget adóbevallási kötelezettségének, így személyi jövedelemadó, illetve egészségügyi hozzájárulás adónemekben az adóbevételt csökkentette.

A Veszprém Megyei Főügyészség által a jogerős ügydöntő határozat ellen 2007. év február hó 20. napján benyújtott perújítási indítvány lényege szerint a terhelt 2004. év január hó 1. és 2004. év augusztus hó 23. napja között folytatott prostitúciós tevékenységből származó jövedelmét eltitkolta, és azzal további adóbevétel-csökkenést okozott mindkét adónemben. A főügyészség álláspontja szerint ezek, a jogerős határozatban elbírált bűncselekményekkel folytatólagos egységet képező cselekmények lényegesen súlyosabb büntetés kiszabását indokolják. Az indítvány alapján a Veszprém Megyei Bíróság az 1.Bpi.163/2007/2. számú, 2007. év március hó 6. napján kelt végzésével a perújítást elrendelte.

A Veszprémi Városi Bíróság a 4.B.436/2007/4. számú, 2007. év június hó 6. napján kelt végzésével a perújítást - érdemi vizsgálat nélkül - elutasította. A határozat indokolása szerint a perújítás azért alaptalan, mert annak alapvető feltétele, a törvényes vád hiányzik. A Veszprémi Városi Ügyészség ugyanis kizárólag a 2003. év július hó 28. napjától 2003. év december hó 31. napjáig terjedő időszakban szerzett jövedelmek után esedékes adófizetési kötelezettség elmulasztása miatt emelt vádat. Tekintettel arra, hogy a városi ügyészség a terhelt 2004. év január hó 1. és 2004. év augusztus hó 23. napja között megszerzett jövedelme bevallásának elmulasztása miatt nem emelt vádat, ezért a perújítási indítvány a törvényes vád követelményeinek nem felel meg. A városi bíróság álláspontja szerint a terhelttel szemben csak akkor lehet törvényesen lefolytatni a perújítási eljárást, ha a perújítási indítványban megfogalmazott tényeket a vádemelésre jogosult ügyészség, vádirati formában benyújtja a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz. A bíróság ugyanis így jut olyan helyzetbe, hogy a vádiratot perújítási indítványnak tekintve lefolytassa a jogszerű eljárást.

Kitért a bíróság indokolásában arra is, hogy a perújítás alapját csak az ítélet meghozatalakor már fennálló tények képezhetik. Tekintettel arra, hogy a 2004. évi jövedelmek bevallási kötelezettsége - az ügydöntő határozat jogerőre emelkedése után - 2005. év május hó 20. napján járt le, ez okból sincs törvényes lehetőség a perújítás elrendelésére.

A Veszprém Megyei Bíróság a városi bíróság végzését a 3.Bkf.808/2007/2. számú, 2007. év szeptember hó 10. napján kelt végzésével helybenhagyta.

Ezt követően a Veszprémi Városi Ügyészség 2004. adóévre vonatkozóan a terhelt ellen 2 rb. adócsalás büntette miatt vádat emelt, amelyet a Veszprémi Városi Bíróság perújítási indítványnak tekintve elbírálása végett a Veszprém Megyei Bíróságnak küldött meg. Utóbbi

a perújítást a 2008. év február hó 14. napján kelt 1.Bpi.115/2008/2. számú végzésével elrendelte.

A megismételt eljárásban a Veszprémi Városi Bíróság a 2008. év április hó 22. napján kelt és ugyanakkor jogerőre emelkedett 11.B.324/2008/3. számú ítéletével a tárgyalás mellőzésével hozott végzését hatályon kívül helyezte. A terheltet a Btk. 310. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (3) bekezdése szerint minősülő és büntetendő, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntetében, valamint a Btk. 310. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdése szerint minősülő és büntetendő folytatólagosan elkövetett adócsalás büntetében mondta ki bűnösnek. Ezért őt - végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett - 1 év 2 hónapi börtönre és 200.000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte.

A megállapított tényállás szerint a terhelt a 2003. év július hó 28. és 2004. év augusztus hó 23. napja között rendszeresen folytatott prostitúciós tevékenysége után személyi jövedelem adónemben nem tett eleget a 2004. év március hó 22. napján esedékes - a 2003. adóévre vonatkozó -, illetve 2005. év május hó 20. napján esedékes - a 2004. évre vonatkozó - adóbevallási és adófizetési kötelezettségének. Emellett ugyanezen időszakra nézve egészségügyi hozzájárulás adónem tekintetében is elmulasztotta az adóbevallási és adófizetési kötelezettsége teljesítését.

2.

A Békés Megyei Bíróság a 2007. év május hó 23. napján kelt - és a Szegedi Ítéltábla Bf.I.19/2008/99. számú ítéletével 2008. év október hó 10. napján jogerőre emelkedett 3.B.518/2005/187. számú ítéletével az I. r. terheltet és társait bűnösnek mondta ki 2 rb. adócsalás büntetében és más bűncselekményekben. Ezért a terhelteket végrehajtandó szabadságvesztéssel és közügyek gyakorlásától eltiltással sújtotta. Az irányadó tényállás szerint az I. r. terhelt - társai közreműködésével - 2000. évtől 2003. év végéig valótlan tartalmú számlákat állított be az általa irányított gazdasági társaság könyvelésébe, és ezzel az adóbevételeket ÁFA és társasági adónemben csökkentette.

A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség a jogerős ügydöntő határozatok ellen 2009. év április hó 1. napján perújítási indítványt terjesztett elő, amely szerint a terheltek cselekményeiket 2004. I. negyedévtől 2005. IV. negyedévéig, illetve 2006. II. és III. negyedévében tovább folytatták, és ezzel mindkét adónemben további adóbevétel csökkenést okoztak. Tekintettel arra, hogy cselekményeik a jogerős határozatban elbírált bűncselekményekkel folytatólagos egységet képeznek, ezért lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása indokolt.

A Szegedi Ítéltábla a Bpi.II.119/2009/2. számú, 2009. év április hó 17. napján kelt végzésével a perújítási indítványt alaposnak találta, és a perújítást elrendelte. A határozat indokolásában kifejtette, hogy a terheltek terhére bejelentett perújítási indítvány érdemi elbírálásához nem szükséges, sőt nem is lehetséges az indítványban megjelölt új tények miatt vádirat benyújtása. A jogerősen elbírált cselekmény miatt, ugyanazon terhelttel szemben, a többszöri eljárás tilalma folytán újabb büntetőeljárás nem indulhat, vagyis újabb vádemelésre nem kerülhet sor. Ha az ítélethozatalt követően derül ki, hogy a terhelt azt megelőzően további olyan cselekményeket követett el, amelyek a már elbírált bűncselekményi egységbe tartoznak, azok - tettazonosság folytán - ítélt dolognak minősülnek. Ez a bűncselekményegység valamennyi esetére vonatkozik, függetlenül attól, hogy az természetes vagy törvényi egység (pl. folytatólagosság). Ilyen esetekben csak rendkívüli jogorvoslati eljárás, perújítás indulhat, ahol az eljárás tárgya már nem a vád, hanem a jogerős bírósági ítélet. Az újabb cselekmények az alapítéletben megállapított tényálláshoz képest olyan új ténynek minősülnek, amelyek - az egyéb törvényi feltételek megléte esetén - alapul szolgálhatnak perújítás kezdeményezésére. A perújítási eljárás, pedig nem vádirat, hanem perújítási indítvány előterjesztésével indul.

- o -

A jogorvoslati indítvány szerint az ismertetett két, egymással ellentétes határozatra figyelemmel indokolt annak eldöntése, hogy a bűncselekményegység egyes, utóbb ismertté vált rész-cselekményei miképpen szolgálhatnak perújítás alapjául.

A legfőbb ügyész álláspontja szerint a Szegedi Ítéltábla a Bpi.II.119/2009/2. számú végzésében törvényesen döntött akként, hogy a perújítás elrendelésének nem feltétele a bűncselekményegység még el nem bíralt cselekményei miatti újabb vádemelés.

A Be. 6. §-a (3) bekezdésének d) pontja szerint büntetőeljárást nem lehet indítani, a már megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, vagy felmentő ítéletet kell hozni, ha a terhelt cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a Negyedik Részben, valamint a XXIX. Fejezet II. és III. Címében meghatározott eljárások esetét.

Egységes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a természetes és a törvényi egység, mint egy rendbeli bűncselekmény különböző rész-cselekményeit egy eljárásban kell elbírálni. Ha erre bármely okból nem kerül sor, az utóbb ismertté vált rész-cselekmények önálló elbírálását - miként arra a Legfelsőbb Bíróság a Bfv.II.462/2007/5. számú határozatában rámutatott - a res iudicata kizárja, ezért ilyen esetben vádirat benyújtására nincs törvényes lehetőség.

A jogerőhatás feloldásához vezető perújítási eljárás kezdeményezésére a perújítási indítvány szolgál, melyet a perújítás megengedhetősége kérdésében döntésre jogosult megyei bíróság, vagy ítélőtábla területén működő ügyész nyújthat be.

Amennyiben tehát az utóbb felderített részcselekmény miatt vádemelésre kerül sor, a vádirat nem tekinthető közvetlenül perújítási indítványnak, ezért azt a bíróságnak - amint arra a Legfelsőbb Bíróság a Bkf.III.131/2005/2. számú végzésében utalt - meg kell küldenie a perújítás megengedhetősége kérdésében döntésre jogosult bíróság területén működő ügyésznek.

A Veszprémi Városi Bíróság a 4.B.436/2007/4. számú, illetve a Szegedi Ítélőtábla a Bpi.II.119/2009/2. számú végzésében helyesen fejtette ki, hogy perújítás alapjául csak a jogerős ügydöntő határozat meghozatalát megelőzően elkövetett részcselekmények szolgálhatnak. Ezért a legfőbb ügyész szükségesnek tartotta annak a kimondását is, hogy a jogerősen elbírált bűncselekményegység esetén kizárólag az azzal ún. quasi halmazati viszonyban álló részcselekmények esetén merülhet fel a perújítás lehetősége.

A legfőbb ügyész mindezek alapján - a Be. 439. §-a (1) bekezdése a) pontjának II. fordulatára hivatkozva - az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében, elvi kérdésben jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat hozatalát indítványozta.

II.

A jogegységi tanács a jogegységi indítványt - a Be. 442. §-ának (3) bekezdése alapján - nyilvános ülésen bírálta el, amelyen a legfőbb ügyész képviselője a legfőbb ügyész indítványát fenntartotta. Utalt rá, hogy a bíróságok a perújítás megengedhetősége során nem csupán a folytatólagosság, hanem a természetes és a törvényi egység egyéb eseteiben is ellentétes gyakorlatot folytatnak, ezért a jogegységi tanács állásfoglalását az egység valamennyi esetére indokoltnak tartotta.

A Be. 439. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében jogegységi eljárásnak van helye, ha az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elvi kérdésben jogegységi határozat meghozatala szükséges. A Legfelsőbb Bíróság jogegységi tanácsa ezért a legfőbb ügyész indítványa alapján - a Be. 440. §-a (1) bekezdésének a) pontjára figyelemmel - a jogegységi eljárást lefolytatta.

A Legfelsőbb Bíróság is észlelte, hogy a folytatólagosság körén kívül eső - természetes és egyéb törvényi - egység kapcsán a perújítás megengedhetőségének megítélésében ugyancsak ellentétes gyakorlatot folytatnak a bíróságok. Miután ez a legfőbb ügyész

által kezdeményezett jogegységi eljárás tárgyával szorosan összefüggő elvi kérdés, a jogegységi tanács a Be. 443. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel a jogegységi eljárás keretében e körben is szükségesnek látta az elvi iránymutatást.

1.

Az eltérő gyakorlatot az alábbi határozatok tükrözik:

a)

A Gyulai Városi Bíróság a 2005. év október hó 21. napján tárgyalás mellőzésével meghozott és 2005. év november hó 29. napján jogerőre emelkedett 16.Bk.428/2005/2. számú végzésével a terhelttel szemben felszámolás eredményének megghiúsításával járó csődbüntett miatt 350 napi tétel (100 forint egy napi tétel összegű) összesen 35.000 forint pénzbüntetést szabott ki. A megállapított tényállás lényege szerint a terhelt által ügyvezetőként irányított gazdasági társaságot a Csongrád Megyei Bíróság, mint Cégbíróság a 2004. július 8. napján jogerőre emelkedett Cgt.06-04-000458/2. számú végzésével eltiltotta a további működéstől és megszűntnek nyilvánította. Egyben megkereste a Csongrád Megyei Bíróságot a felszámolási eljárás lefolytatása érdekében. A Csongrád Megyei Bíróság előtt ennek alapján indult 9.Fpk.06-04-000441/3. számú eljárásban kijelölt felszámoló felhívta a terheltet, mint a kft. ügyvezetőjét, hogy az 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 31. §-a (1) bekezdésének a) pontjában foglalt kötelezettségének eleget téve készítsen záróleltárt, éves beszámolót, tevékenységet lezáró mérleget, adóbevallást, valamint az eredmény felosztása utáni zárómérleget, és ezeket a felszámolás kezdő időpontjától - azaz 2004. év október hó 1. napjától - számított 45 napon belül adja át a felszámolónak, valamint az adóhatóságnak; ezen túl felhívta őt a kft. iratainak átadására is.

A terhelt e kötelezettségeinek nem tett eleget és a kapcsolatot sem vette fel a felszámolóval. A társaság könyvelési iratait a nyomozó hatóság foglalta le és adta át a felszámolónak a nyomozás megindulását követően. A terhelt a fenti kötelezettségeinek az elmulasztásával akadályozta a felszámolási eljárást, és magatartásával a felszámolás eredményét részben megghiúsította.

A Gyulai Városi Bíróság első fokon jogerős határozata ellen a Békés Megyei Főügyészség nyújtott be perújítási indítványt a terhelt terhére a Be. 408. §-a (1) bekezdésének a/2. pontjában megjelölt okra hivatkozással. Aszerint a terhelt a kft. nevében eljárva a felszámolás kezdő időpontját követően is gazdasági tevékenységet folytatott. Az ebből eredő árbevételel a felszámolónak nem számolt el, így a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet vagyonának eltitkolásával a hitelezők kielégítését megghiúsítva csődbüntettet követett el.

A Békés Megyei Főügyészség a perújítási indítványában kifejtette, hogy az irányadó bírói gyakorlat szerint az egységet képező részcselekmények kizárólag egy eljárás keretében bírálhatóak el. Ezért, ha utóbb derül ki, hogy a terhelt ennek a bűncselekmény-egységnek a részeként további olyan cselekményeket is megvalósított, amelyeket a bíróság nem bírált el, akkor a Be. 408. §-a (1) bekezdésének a/2. pontja alapján perújításnak van helye, feltéve, hogy az utóbb feltárt részcselekmények olyan súlyúak, amelyek miatt a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetést kell kiszabni, vagy lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni.

A terhelt korábban jogerősen elbírált, a Btk. (elkövetéskor hatályban volt) 290. §-ának (5) bekezdése szerint minősülő cselekménye, az ún. adminisztratív csődbüntett, valamint az újabb nyomozás eredményeként terhére róható, a Btk. 290. §-a (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott ún. fedezetelvonó csődbüntett az elkövetéskor hatályos törvényi rendelkezések alapján természetes egységet alkotott.

A Btk. elbíráláskor hatályos rendelkezései szerint azonban a korábban adminisztratív csődbüntettnek nevezett cselekmény immár nem a csődbüntett egyik elkövetési magatartásaként szabályozott bűncselekmény. A törvény azt (némi megváltozott normaszöveggel) a számvitel rendjének megsértéseként, mint vétséget rendeli büntetni, így az elbíráláskor hatályos rendelkezések szerint ez a bűncselekmény az újabb eljárás tárgyát képező bűncselekménnyel valóságos halmazatot alkotna, és emiatt a terhelttel szemben halmazati büntetés kiszabására kerülhetne sor. Mivel erre tekintettel a büntető jogszabályok változása nem eredményezne kedvezőbb elbírálást a terheltre nézve, vele szemben - a Btk. 2. §-ára figyelemmel - az elkövetéskor hatályban volt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az elkövetéskor hatályos rendelkezések szerint az adminisztratív csődbüntett elkövetője három évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntethető, a fedezetelvonó csődbüntett elkövetőjét pedig a törvény öt évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni. A két részcselekmény együttes elbírálása esetén - az utóbb felderített részcselekményre tekintettel - a terhelttel szemben előreláthatóan lényegesen súlyosabb büntetést kell kiszabni, ezért vele szemben perújításnak van helye.

A perújítás megengedhetősége tárgyában eljáró Békés Megyei Bíróság a 2.Bpi.10/2008/3. számú, 2008. év február hó 6. napján kelt végzésében a perújítási indítványt elutasította. Határozatának indokolása szerint a Békés Megyei Főügyészség helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy a terhelttel szemben az elkövetéskor hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni és nem tévedett akkor sem,

amikor a perújítás okaként a Be. 408. §-a (1) bekezdésének a/2. pontját hívta fel. Perújításnak az alapul fekvő ügyben akkor lenne helye, ha az alapügyben akár felmerült, akár fel nem merült tényekre vonatkozóan olyan új bizonyítékot hozna fel az indítványozó, amely valószínűvé tenné, hogy a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetést kell kiszabni. A perújítási indítvány azonban nem tartalmazza maradéktalanul azokat a tényállási elemeket, amelyek a fedezetelvonó csődbüntett megállapíthatóságának feltételei. A törvény szerint e bűncselekmény eredménye a hitelezők kielégítésének teljes vagy részleges megghiúsítása. Az eredmény a tényállás része; ennek bekövetkezése nélkül nem valósul meg bűncselekmény. A perújítási indítványból azonban az erre vonatkozó adatok - annak rögzítése, hogy kik a hitelezők, mekkora az a követelés, amelynek kielégítése megghiúsult - hiányoznak, és az nem tartalmazza ennek bizonyítékait sem, így a perújítási indítvány nem megalapozott.

A határozat ellen bejelentett ügyészi fellebbezés folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla a 2008. év május hó 5. napján kelt Bkf.II.126/2008/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Határozatának indokolása szerint a megyei bíróság helyesen következtetett arra, hogy a terhelt terhére megállapított adminisztratív csődbüntett és a perújítási indítványban megjelölt fedezetelvonó csődbüntett csupán látszólagos halmazatban áll egymással; a fedezetelvonó csődbüntett - megállapítása esetén - az adminisztratív csődbüntettet magába olvasztaná.

Az is kétségtelen, hogy újabb büntetőeljárás a fedezetelvonó csődbüntett miatt a Be. 6. §-a (3) bekezdésének d) pontjára figyelemmel nem indítható. Miután pedig az utóbbi cselekmény miatt a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása lenne indokolt, a Be. 408. §-a (1) bekezdésének a/2. pontja szerinti perújítási ok fennáll.

Ugyanakkor azonban a bírósági eljárás alapját a Be. 2. §-ára figyelemmel a törvényes vád képezi; a perújítási eljárás alapja is a törvényes vád. A perújítás megengedhetőségének kérdésében való döntés kapcsán ugyan a vád törvényességét nem lehet vizsgálni, azonban olyan bűncselekmény miatt, amely nem képezte a vád tárgyát, nem lehet perújítást elrendelni. Ebből következően egy vádiratot lehet egyben perújítási indítványként is kezelni, azonban a vádiratban megtestesülő vádemelést egy perújítási indítvány nem pótolhatja. Így annak vizsgálata is szükségtelen, hogy a perújítási indítvány egyébként tartalmazza-e a törvényes vád kellékeit.

A fedezetelvonó csődbüntett miatt az ügyész a terhelt ellen még nem emelt vádat; így a perújítás elrendelésének nincs alapja. Nincs azonban akadálya annak, hogy az ügyész utóbb e cselekmény miatt is

vádat emeljen, és erre tekintettel a perújítás elrendelésére egy új eljárásban sor kerüljön.

b)

A Szolnoki Városi Bíróság a 2006. év október hó 16. napján jogerőre emelkedett 7.B.530/2006/6. számú ítéletével a terheltet felszámolás eredményének megghiúsításával járó csődbüntett, valamint - a korábbi próbára bocsátás megszüntetésére tekintettel - bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt halmazati büntetésül pénzbüntetésre ítélte. Az ítéleti tényállás lényege a csődbüntett kapcsán a következő:

A terhelt egy korlátolt felelősségű társaság ügyvezetője volt. Miután a kft. fizetéseképtelenségét a megyei bíróság, mint cégbíróság megállapította, elrendelte annak felszámolását, és kijelölte a felszámolót. A felszámoló felhívta a terheltet, hogy a felszámolás kezdő időpontjától, 2005. év augusztus hó 4. napjától számított 45 napon belül készítsen és adjon le a társaságról az 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 31. § (1) bekezdésének a) pontjában foglaltaknak megfelelően záróleltárt, éves beszámolót vagy egyszerűsített mérleget, adóbevallást, zárómérleget, és adja át a kft. iratanyagát is. A terhelt e kötelezettségének nem tett eleget. A zárómérleget és a kft. iratainak egy részét is csak a bírósági tárgyalás napján adta át.

Az eljárás jogerős befejezését követően a felszámoló 2007. év június hó 4. napján tett bejelentése alapján újabb nyomozás indult a terhelt ellen. A nyomozás adatai szerint a kft. tulajdonát képező, a zárómérlegben kimutatott, összesen 4.640.000 forint értékű tárgyi eszközök közül a terhelt nem adta át a felszámolónak a 2.444.500 forint értékű gépjárművet, míg a további tárgyi eszközökre nézve színlelt megállapodást kötött élettársával a felszámolási eljárás megindítását megelőzően azt a látszatot keltve, mintha azok elmaradt munkabér fejében annak tulajdonába kerültek volna. Erre tekintettel a megyei főügyészség perújítást kezdeményezett a terhelt terhére, mert e cselekmény a Btk. 290. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontja szerint minősülő csődbüntett megállapítására alkalmas, amely a jogerősen elbírált adminisztratív csődbüntettel természetes egységet alkotva egy rendbeli bűncselekménynek minősül. Ezzel azonban a cselekmény az alapügyhöz képest súlyosabban minősül, és ez súlyosabb főbüntetési nem alkalmazását indokolja.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság a 2008. év március hó 27. napján kelt 1.Bpi.149/2008/2. számú végzésével a perújítási indítványt elutasította. A határozat indokolásában kifejtette, hogy a Be. 408. § (1) bekezdésének a/2. pontja szerinti, a perújítás alapját képező bizonyítéknak a vád tárgyává tett bűncselekményhez kell kapcsolódnia.

A Be. 2. §-ának (1) és (3) bekezdése szerint a bíróság törvényes vád alapján jár el. Csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. A perújítási indítványban megjelölt részccselekmények nem képezték az alapügyben emelt vád, illetve az abban hozott ítélet tárgyát.

Kétségtelen, hogy a csődbüntettként szabályozott bűncselekmény egyes elkövetési magatartásai természetes egységet alkotnak, azonban az egyes részccselekmények esetében sem mellőzhető a törvényes vád. Amennyiben az ügyészség álláspontja szerint azok a már elbírált cselekménnyel egységet alkotnak, az utóbb feltárt részccselekmények miatt emelt vádban egyben indítványozhatja a korábbi ügyben a perújítás elrendelését, és a két eljárás eredményeként egységes ítélet születhet.

Az ügyész által bejelentett fellebbezés folytán e határozatot a Debreceni Ítéltábla felülbírált, és a 2008. év július hó 3. napján kelt Bkf.I.236/2008/2. számú végzésével azt megváltoztatva a perújítást elrendelte. E határozat indokai szerint az kétségtelen, hogy a perújítási indítványban szereplő két részccselekmény nem volt tárgya az alapügyben emelt vádnak. Töretlen azonban a bírói gyakorlat abban, hogy az azonos törvényi tényállás alá eső különböző elkövetési magatartások halmozódása természetes egységet teremt és bűnhalmazat megállapítását nem eredményezheti. A természetes egységet alkotó részccselekmények pedig csak egy eljárásban bírálhatóak el.

Utalt az ítéltábla a Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.462/2007/5. számú határozatára, mely szerint újabb büntetőeljárás lefolytatása kizárt az olyan cselekmények miatt, amelyek a már elbírált cselekmény egységébe tartoznak, és amelyeket a terhelt a korábbi ítélet meghozatalát megelőzően valósított meg. Felhívta emellett a Legfelsőbb Bíróság BKv 33. számú véleményét is, amely szerint a törvényi egységbe tartozó bűncselekmény esetében az egyik részccselekmény megállapítása nem a bűnösséget, hanem a minősítést érintő kérdés.

Miután az alapügyben elbírált adminisztratív csődbüntett büntetési tétele a cselekmény elbírálásakor három évig terjedő szabadságvesztés volt, a perújítási indítvány szerinti cselekményé pedig öt évig terjedő szabadságvesztés, ez a büntetésre lényeges kihatással lehet. Mindezekre tekintettel az ítéltábla a perújítási indítványt megalapozottnak találta, és a perújítást elrendelte.

2.

A Legfelsőbb Bíróság - fent ismertetett bírósági határozatokban, valamint a legfőbb ügyész indítványban - hivatkozott eseti döntései a következők:

a)

A terhelt 2002. nyarán ismeretlen személytől vásárolt 470 liter adózás alól elvont gázolajat és összesen 5235 doboz magyar adó- és zárjegy nélküli, ukrán zárjeggyel ellátott cigarettát. E jövedéki termékeket egy ismeretlen személy tanyáján elraktározta. 2003. év április hó 3. napján 150 liter gázolajat és 2136 doboz cigarettát a tehergépkocsival szállította, amikor őt a határőrség járőrei ellenőrzés alá vonták és a nála megtalált jövedéki termékeket lefoglalták. A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2003. év november hó 18. napján jogerőre emelkedett 12.B.2559/2003/2. számú - tárgyalás mellőzésével meghozott végzésével - jövedéki gazdaság vétsége miatt 6 hónap - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - fogházbüntetésre ítélte.

Terhelt a megmaradt jövedéki terméket ezt követően, az újabb lebukástól tartva nem szállította el, hanem tovább raktározta ismerőse tanyáján. 2004. év május hó 17. napján azonban a megmaradt jövedéki terméket tehergépkocsival Budapestre kívánta szállítani. Szándéka az volt, hogy egy részét értékesíti, másik részét saját felhasználásra megtartja. Útközben a Vám- és Pénzügyőrség járőrei ellenőrzés alá vonták az általa vezetett tehergépjárművet és abban megtaláltak 3099 doboz magyar adó- és zárjegy nélküli, ukrán zárjeggyel ellátott cigarettát, továbbá 320 liter gázolajat. A lefoglalt jövedéki termékek értéke összesen 1.314.685 forint volt.

A Püspökladányi Városi Bíróság a 2.B.127/2004/10. számú, 2006. év június hó 26. napján kelt ítéletében -, mely a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1.Bf.683/2006/4. számú végzése folytán 2007. február hó 21. napján emelkedett jogerőre - a terheltet jövedéki gazdaság vétsége miatt 7 hónap fogházbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte. Elrendelte egyúttal a Nyíregyházi Városi Bíróság fent hivatkozott ítéletével kiszabott 6 hónap szabadságvesztés végrehajtását is.

Az ítélet jogi indokolása körében rámutatott a városi bíróság arra, hogy a terhelt cselekménye a jövedéki termékek megszerzésével ugyan befejezetté vált, azonban azzal, hogy 2004. év május hó 17. napjáig azokat az ismerőse tanyáján tárolta, a Btk. 311/A. §-ának (1) bekezdésében meghatározott "tart" elkövetési magatartást tanúsította. A befejezetté válást követően létrejött jogellenes állapotot fenntartotta, ezért cselekménye tényállásszerű. Mivel pedig a terhelt által elkövetett bűncselekmény elkövetési ideje a vele szemben a Nyíregyházi Városi Bíróság 12.B.2559/2003/2. számú tárgyalás mellőzésével hozott végzésével kiszabott szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alá esik, így vele

szemben az újabb szabadságvesztés-büntetés végrehajtása már nem függeszthető fel.

Az ügyben kezdeményezett felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróság a 2007. év július hó 4. napján meghozott Bfv.II.462/2007/5. számú végzésével a Püspökladányi Városi Bíróság 2.B.127/2004/10. számú ítéletét, illetve a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Bf.683/2006/6. számú végzését hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette.

Végzésének indokolásában rámutatott arra, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint az azonos törvényi tényállás alá eső különböző elkövetési magatartások halmozódása természetes egységet teremt. A természetes egység folytán a különböző elkövetési magatartások tanúsítása a bűnhalmazat megállapítását nem eredményezheti.

A természetes (és a törvényi) egység, mint egy rendbeli bűncselekmény különböző részecselekményeit egy eljárásban kell elbírálni. Ha erre bármely okból nem kerül sor, az utóbb ismertté vált részecselekmények önálló elbírálását a res iudicata kizárja. Ha tehát utóbb derül ki, hogy a terhelt a korábbi ítélet hozatalát megelőzően további olyan cselekményeket is megvalósított, amelyek a már elbírált bűncselekményi egységbe tartoznak, a többszöri eljárás tilalma folytán az újabb büntetőeljárás lefolytatása kizárt.

Tény, hogy a Nyíregyházi Városi Bíróság a 12.B.2559/2003/2. számú végzésében a terhelt által elkövetett jövedéki orgazdaság vétségét teljes körűen nem bírálta el, csak azt a részletét, amely akkor a hatóságok előtt ismert volt, s amely miatt akkor az ügyész vádat emelt. A természetes egység folytán azonban az a körülmény, hogy a bűncselekményegységet képező egyes részecselekmények csak utóbb váltak ismertté, a halmazat megállapítását nem eredményezi.

Mivel a terhelt cselekményét korábban már jogerősen elbírálták, az utóbb eljárás Püspökladányi Városi Bíróságnak, illetve Hajdú-Bihar Megyei Bíróságnak - a Be. 6. §-a (3) bekezdésének d) pontjára figyelemmel, a Be. 332. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján - az eljárást meg kellett volna szüntetnie.

Miután a felülvizsgálati indítvány 2007. év május hó 30. napján érkezett a Legfelsőbb Bíróságra, az akkor hatályos Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen - az egyéb esetek mellett - akkor volt helye, ha a bíróság határozatának a meghozatalára a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I. b)-d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor. A Legfelsőbb Bíróság ezért a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I./d) pontja alapján a jogerős marasztaló döntést hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. Utalt azonban arra, hogy a határozatának a meghozatalakor hatályos Be.

416. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I./d) pontjában írt okból felülvizsgálat már nem folytatható, mert ha a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős ítéletet hoztak, a - Be. 408. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján - a perújítás elrendelésének van helye.

b)

A Pest Megyei Bíróság a 4.B.268/2001/149. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla az 1.Bf.212/2003/9. számú határozatával a terheltet nyereségvágyból, aljas indokból elkövetett emberölés büntetében mondta ki bűnösnek. Ezért őt 15 év fegyházbüntetésre, mellékbüntetésül 10 tíz év közügyektől eltiltást ítélte.

A jogerős határozatok ellen a Fővárosi Főügyészség nyújtott be perújítási indítványt azzal, hogy az utólag beszerzett bizonyítékok szerint 1994. év május hó 6. napján a terhelt további két sértettet is megölt.

A Fővárosi Ítéltábla a 2.Bpi.2194/2004/2. számú végzésével a perújítási indítványt elutasította. Határozatának indokolása szerint a két további sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt az ügyész nem emelt még vádat; törvényes vád hiányában pedig a perújítási eljárás lefolytatásának sincs helye.

A Legfelsőbb Bíróság a Bkf.III.131/2005/2. számú végzésével a Fővárosi Ítéltábla végzését megváltoztatta és a perújítást elrendelte. Határozatában kifejtette, hogy a több emberen elkövetett szándékos emberölési cselekmények egymással törvényi egységet (delictum complexum) alkotnak, ezért azok külön-külön eljárásban nem bírálhatók el. Amennyiben utóbb derül ki, hogy a terhelt az ítélethozatalt megelőzően további olyan cselekményt (emberölést) is elkövetett, amely a már elbírált bűncselekménnyel az összefoglalt bűncselekmény törvényi egységébe tartozik, a többszöri eljárás tilalma miatt nem újabb vádemelésnek, hanem perújításnak van helye.

III.

A jogegységi tanács a legfőbb ügyész jogegységi indítványával egyetértett.

1.

A Be. XVII. Fejezetében szabályozott perújítás jogintézménye annak az érdeknek az érvényesítését szolgálja, hogy a bíróság által már jogerősen elbírált cselekmény miatt kiszabott (alkalmazott) jogkövetkezmények szempontjából releváns új tények és/vagy bizonyítékok utólagos értékelésének a lehetőségét biztosítsa.

A Be. 408. §-ának (1) bekezdése értelmében a bíróság jogerős ítéletével elbírált cselekmény (alapügy) esetén perújításnak van helye, ha

a) az alapügyben akár felmerült, akár fel nem merült tényre vonatkozó olyan új bizonyítékot hoznak fel, amely valószínűvé teszi, hogy

1. a terheltet fel kell menteni, lényegesen enyhébb büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett intézkedést kell alkalmazni, illetve a büntetőeljárást meg kell szüntetni,

2. a terhelt bűnösségét meg kell állapítani, vagy lényegesen súlyosabb büntetést, intézkedés helyett büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni;

b) a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős ítéletet hoztak, vagy a terheltet nem a valódi nevén ítélték el;

c) az alapügyben hamis vagy hamisított bizonyítékot használtak fel;

d) az alapügyben a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság tagja a kötelességét a büntető törvénybe ütköző módon megszegte;

e) az alapügyben az ítéletet a XXV. Fejezet alapján a terhelt távollétében tartott tárgyaláson hozták,

f) a köztársasági elnök a terhelttel szemben indult büntetőeljárás kegyelemből történő megszüntetéséről határozott.

A legfőbb ügyész a jogegységi indítványában olyan ügyekre hivatkozott, amelyekben az ügyész perújítási indítványa a Be. 408. §-a (1) bekezdésének a/2. pontján alapult. Azokban az ügyekben a bíróságok a terheltet jogerősen elmarasztalták, az ügyész azonban az állami büntetőigény érvényesítése érdekében olyan további tények elbírálását is indokoltnak tartotta - s ezért kezdeményezte perújítási indítványában -, amelyek a bíróság által már jogerősen elbírált bűncselekményegység körébe tartoznak, de a terhelt büntetőjogi felelősségre vonását a büntetőjogi főkérdések tekintetében mégis befolyásolják.

Az ügyész perújítási indítványával támadott ügyekben a bíróság eljárásában, az ügydöntő határozat meghozatala során nem történt olyan feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező (abszolút) eljárási szabálysértés, amely a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a felülvizsgálat alapjául szolgálhatott volna. Az ügyész törvényes vádja alapján eljáró bíróságok az anyagi büntető jogszabályok maradéktalan megtartásával törvényes ügydöntő határozatot hoztak. E határozatokban foglalt (ítéleti) tényállások azonban nem tartalmazták teljes körűen a bíróság által a terhelt terhére megállapított bűncselekmény teljes történeti tényállását, amelyre figyelemmel az ügyész - akár a cselekmény súlyosabb minősítése folytán, akár azonos minősítésen belül is - lényegesen súlyosabb büntetés kiszabását tartotta indokoltnak.

Helyesen hivatkozott a Szegedi Ítéltábla a Bpi.II.119/2009/2. számú végzésében arra, hogy jogerősen elbírált cselekmény miatt, ugyanazon terhelttel szemben, a többszöri eljárás tilalma [Be. 6. § (3) bekezdés d) pont] folytán újabb büntetőeljárás nem indulhat, tehát újabb vádemelésre nem kerülhet sor. Ha az ítélethozatalt követően derül ki, hogy a terhelt azt megelőzően további olyan cselekményeket követett el, amelyek a már elbírált bűncselekményi egységbe tartoznak, azok - tettazonosság folytán - ítélt dolognak minősülnek. Ez a bűncselekményegység valamennyi esetére vonatkozik, függetlenül attól, hogy az természetes vagy törvényi egység (pl. folytatóság). Ilyen esetekben csak rendkívüli jogorvoslati eljárás, a perújítási eljárás indulhat, ahol az eljárás tárgya már nem a vád, hanem a jogerős bírósági ítélet.

A terhelt terhére irányuló ilyen (perújítási) indítványt is csak az ügyész [illetve a Be. 409. § (1) bekezdésének b) pontja által meghatározott körben a pótmagánvádló] nyújthat be. Az ügyész a perújítás kezdeményezésével az állami büntetőigény érvényesítése érdekében eljárva olyan tények/bizonyítékok elbírálását kéri a bíróságtól, amelyek büntetőjogi jogkövetkezményeket vonnak maguk után. Miután azonban a perújítási indítvánnyal elbírálni indítványozott tények olyan bűncselekmény részét képezik, amelyet a bíróság már jogerősen elbírált, az ügyész perújítási indítványa önmagában nem elégséges a perújítási eljárás lefolytatásához. A törvény egyrészről - a Be. 408. §-ában meghatározott - további követelményeket támaszt ahhoz, hogy a bíróság az ilyen tényeket is megvizsgálja, másrészről külön eljárási rendet alkotott, amely szerint a bíróság dönt arról, hogy megengedi-e a perújítási eljárás lefolytatását.

A perújítási eljárás tehát a perújítási indítvány előterjesztésével és nem a vádirat (vádindítvány) benyújtásával indul. A Szegedi Ítéltábla ezért azt is helyesen állapította meg, hogy a terheltnek terhére bejelentett perújítási indítvány érdemi elbírálásához nem szükséges, sőt nem is lehetséges az indítványban megjelölt új tények miatt vádirat benyújtása.

Ezzel összhangban - amint azt már a legfőbb ügyész fejtette ki helyesen -, ha az utóbb felderített részecselekmény miatt mégis vádemelésre kerül sor, a vádirat nem tekinthető közvetlenül perújítási indítványnak. Ezért a bíróságnak - amint arra a Legfelsőbb Bíróság a Bkf.III.131/2005/2. számú végzésében utalt - azt meg kell küldenie a perújítás megengedhetősége kérdésében döntésre jogosult bíróság területén működő ügyésznek.

2.

Perújításnak csak a bíróság jogerős ítéletével már elbírált cselekmény (alapügy) esetén van helye. Ezért mind a Veszprémi Városi Bíróság 4.B.436/2007/4. számú, mind pedig a Szegedi

Ítéltábla Bpi.II.119/2009/2. számú végzésében - amint arra a legfőbb ügyész is hivatkozott - helyesen fejtette ki, hogy perújítás alapjául csak a jogerős ügydöntő határozat meghozatalát megelőzően elkövetett részcselekmények szolgálhatnak.

Az 1878. évi V. tc. (Csemegi Btk.) óta következetes a Kúria, majd a Legfelsőbb Bíróság gyakorlata abban, hogy az olyan bűncselekmény tekintetében, amely időben egymástól elkülönülő részcselekményekkel valósul meg, a bíróság jogerős határozatának cselekményegységet teremtő hatása van. A jogerős határozat a megszületéséig terjedő időszak tekintetében a cselekményegységet behatárolja és lezárja. Az ezt követő időszakban esetleg továbbra is megvalósuló újabb részcselekmények pedig már egy újabb rendbeli bűncselekmény megállapításának az alapjául szolgálhatnak. Ennek megfelelően a joggyakorlat a folytatólagosság egységébe [Btk. 12. § (2) bek.] tartozó cselekmények tekintetében is ezt a megoldást követi. Helyesen hivatkozott ezért a legfőbb ügyész arra is, hogy a jogerősen elbírált bűncselekményegység esetén kizárólag az azzal ún. quasi halmazati viszonyban álló részcselekmények esetén merülhet fel a perújítás lehetősége.

A jogorvoslati indítványban hivatkozott ügyekben a bíróságok a következetes ítélkezési gyakorlatnak megfelelően állapították meg, hogy az egymást követő adóbevallási időszakokban a különböző adónemekre (Szja, EHO, ÁFA, társasági adó) folyamatosan, több adóbevallási időszakon keresztül elkövetett adócsalás adónemként 1-1 rendbeli folytatólagosan elkövetett adócsalásnak minősül. A folytatólagosan elkövetett adócsalás mindaddig 1 rb. bűncselekmény megállapításának alapjául szolgál, ameddig az egységes cselekményt a bíróság a jogerős határozatával nem bírálta el. Helyes az az ügyészi gyakorlat és megfelel a Legfelsőbb Bíróság következetes ítélkezési gyakorlatának is, amely az ilyen egységbe tartozó cselekmények egységes elbírálását szorgalmazza.

3.

A jogegységi tanács - a legfőbb ügyész indítványával egyezően - értelmezését a perújítás megengedhetősége kapcsán a bűncselekményegység valamennyi fajtájára kiterjesztette.

a)

A természetes egység vizsgálata körében abból indult ki, hogy a cselekmény természetes egységként értékelhető attól függetlenül, hogy egy vagy több mozzanattal valósul meg. Feltétel azonban, hogy az azonos alkalommal tanúsított részcselekmények ugyanabba a törvényi tényállásba illeszkedjenek, azonos legyen a sértettjük és bár önmagukban is megvalósítanak a bűncselekményt, azonban az egymást megszakítás nélkül követő tevékenység-sorozat összességében is csak egy törvényi tényállást merítsen ki.

A természetes egység körébe tartoznak az ún. állapot-bűncselekmények, valamint az olyan bűncselekmények, amelyek esetén

a több részcselekmény külön-külön nem, csupán összességében valósítja meg a különös részi törvényi tényállást.

A természetes egység körébe tartozó részcselekmények körében nincs akadálya annak, hogy a bíróság a vád tárgyává tett bűncselekmény törvényi tényállásának keretein belül az irányadó tényeket részben a vádtól eltérően állapítsa meg, és a bűncselekményt ne a vád alapján, hanem ennek megfelelően minősítse.

Amennyiben a bíróság a vád tárgyává tett, természetes egységként értékelendő bűncselekményt jogerősen elbírált, határozata e cselekmény kapcsán res iudicatum teremt, és a Be. 6. §-a (3) bekezdésének d) pontjára figyelemmel nincs helye újabb vádemelésnek azon részcselekmények miatt, amelyek ugyan a már elbírált bűncselekményi egységbe tartoznak, azonban nem képezték a jogerős határozat alapjául szolgáló tényállás részét. A Be. 408. § (1) bekezdésének a/2. pontja alapján azonban perújításnak lehet helye.

b)

Amennyiben a terhelt vád tárgyává tett egyetlen cselekménye több bűncselekmény megállapítására lehet alkalmas (alaki halmazat), a bíróság a vád tárgyává tett bűncselekmény vagy bűncselekmények törvényi tényállásának keretein belül a vádtól eltérő tényállást állapíthat meg, és a cselekményt a vádtól eltérően minősítheti. Megállapíthat valódi alaki bűnhalmazatot, vagy akár a látszólagos alaki halmazat feloldására szolgáló elvek (a specialitás, a konszumpció, a szubszidiaritás és az alternativitás) figyelembe vételével, akár a cselekményt összetett vagy összefoglalt bűncselekményként értékelve mellőzheti azt.

Miután az alaki halmazatban álló bűncselekmények esetén egyetlen cselekmény valósít meg több bűncselekményt, azokat - feltéve, hogy azok miatt vádat emeltek - szükségszerűen egy eljárásban lehet és kell elbírálni, következésképpen a bűnhalmazat megállapításával vagy mellőzésével a bűnösség köre nem változik.

A Be. 6. §-ának (4) bekezdése szerint ezért a Negyedik Részben meghatározott eljárásokat (rendkívüli jogorvoslat) kivéve a (3) bekezdés d) pontja (res iudicata) az irányadó akkor is, ha az elkövető egy cselekménye több bűncselekményt valósít meg, a bíróság azonban - a vád szerinti minősítésnek megfelelően - nem a vádirati tényállás szerint megállapítható valamennyi bűncselekmény miatt állapította meg a terhelt bűnösségét.

Nincs tehát helye újabb vádemelésnek - a Be. 6. § (3) bekezdés d) pontjára figyelemmel - azon részcselekmények kapcsán sem, amelyek ugyan nem képezték a jogerős határozat alapjául szolgáló tényállás részét, azonban a már elbírált alaki bűnhalmazatba vagy az azt

kizáró bűncselekményi egységbe tartoznak. A Be. 408. § (1) bekezdésének a/2. pontja alapján azonban perújításnak lehet helye.

c)

A valódi anyagi halmazatot alkotó bűncselekmények elbírálásánál nagy jelentősége van annak a törvényi feltételnek, miszerint bűnhalmazat csak akkor létesül, ha ezeket a bűncselekményeket egy eljárásban bírálják el.

Miután a Be. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság csak törvényes vád alapján járhat el, és a (3) bekezdés szerint csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz, a vád tárgyává nem tett és ekként el nem bírált bűncselekmény miatt nincs helye perújításnak akkor sem, ha az a már jogerősen elbírált bűncselekménnyel szoros személyi és tárgyi összefüggést mutat és azzal valódi anyagi halmazatban állhatna. Az ilyen bűncselekmény miatt - miután azt jogerősen nem bírálták el - vádemelésnek lehet helye.

Ettől meg kell különböztetni azt az esetet, amikor az elkövető egymástól elkülönülő - és egyébként anyagi halmazat megállapítására alkalmas - cselekményeit a törvény kötelező rendelkezése folytán (törvényi) egységként kell minősíteni. Az anyagi halmazatot kizáró ún. összefoglalt bűncselekmény (delictum complexum) megalkotásával a jogalkotó ugyanannak a bűncselekménynek a több sértett sérelmére történt ismételt elkövetését szankcionálja súlyosabban. Az egyébként anyagi halmazat megállapítására alkalmas részecselekmény egységes értékelése ugyanis súlyosabb minősítés megállapítását és - ahhoz igazodóan - súlyosabb büntetés kiszabását eredményezheti.

Ha a vád az összefoglalt bűncselekmény alapcselekményének a tényállási elemeit nem tartalmazza, törvényes vád hiányában a bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy a vád tárgyává tett cselekményt - a vádtól eltérően - az abból hiányzó részecselekmény figyelembe vételével minősítse. Az összefoglalt bűncselekmény esetén - hasonlóan a természetes egységhez és a folytatólágossághoz - a jogerős határozat meghozatalának egységteremtő hatása van. A törvényi egységbe tartoznak mindazok a /rész/cselekmények, amelyek elkövetésére a jogerős határozat meghozatalát megelőzően került sor.

Ha a bíróság a bűncselekményt jogerősen elbírálta, az összefoglalt bűncselekmény olyan részecselekménye miatt, amelyet a bíróság nem bíralt el, utóbb - a Be. 6. § (3) bekezdésének d) pontjára figyelemmel - nincs helye vádemelésnek. A Be. 408. § (1) bekezdésének a/2. pontja alapján azonban perújításnak lehet helye.

A perújítás alapjául azonban értelemszerűen kizárólag a jogerős ügydöntő határozat meghozatalát megelőzően elkövetett

részcselekmény szolgálhat; törvényi egységet a cselekmény már elbírált részével csak ez képezhet.

A fentiekben kifejtettek összhangban állnak a Legfelsőbb Bíróságnak a természetes egység megítélésével kapcsolatos Bfv.II.462/2007/5. számú, valamint az összefoglalt bűncselekmény megítélésével kapcsolatos Bfv.III.131/2005/2. számú határozataiban kifejtettekkel, valamint Bkv 33. számú véleményben foglalt iránymutatással, amely utóbbi a Be. 408. §-a (1) bekezdésének a/1-2. pontjának értelmezése körében a bűncselekményegység valamennyi esetére egységes iránymutatást adott.

- o -

Az ismertetett és a jogegységi eljárást megalapozó városi, megyei bírósági és ítéltáblai határozatok közül tehát azok a helytállóak, amelyek a törvényi egységként értékelendő bűncselekmények esetében az alapcselekmény jogerős elbírálását megelőzően elkövetett, azonban el nem bírált valamely részcselekmény kapcsán nem az újabb vádemelés, hanem a perújítás megengedhetősége mellett foglaltak állást.

A Be. 443. §-ának (3) bekezdése szerint, ha a jogegységi határozattal érintett bírósági határozatnak a terhelt büntetőjogi felelősségét megállapító rendelkezése törvénysértő, azt a jogegységi tanács hatályon kívül helyezi és a terheltet felmenti, vagy az eljárás megszünteti.

E rendelkezés esetleges alkalmazása szempontjából kizárólag a Veszprémi Városi Bíróság perújítási eljárásban hozott 11.B.324/2008/3. számú ítélete volt vizsgálendő. Ez utóbbi határozattal elbírált bűncselekményeknek a folytatólagosság egységébe foglalása azért volt törvénysértő, mert az utóbb elbírált részcselekményeket a terhelt azt követően követte el, hogy a bíróság alapügyben hozott határozata jogerőre emelkedett. Hangsúlyozza a jogegységi tanács, hogy a folytatólagosságnak a Btk. 12. §-ának (2) bekezdésében meghatározott feltételeit valamennyi bűncselekmény tekintetében egységesen lehet és kell értelmezni.

Miután azonban az ügyész valamennyi, az érintett ítélettel elbírált bűncselekmény kapcsán vádat emelt, a terhelt bűnösségének megállapítására törvényes vád alapján került sor. A bíróság a terhelt bűnösségének megállapításával nem sértett törvényt. Mivel felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének nincs helye, ezért a hivatkozott rendelkezés alkalmazására a jogegységi eljárásban nem volt törvényes lehetőség.

A Legfelsőbb Bíróság büntető jogegységi tanácsa mindezekre figyelemmel a jogegységi indítványnak helyt adott, és a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

A jogegységi tanács a határozatát a Bszi. 32. §-a (4) bekezdése, illetve a Be. 445. §-a (2) bekezdése értelmében a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Budapest, 2009. év november hó 30. napján

Dr. Kónya István s.k. a jogegységi tanács elnöke,
Dr. Molnár Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Akác József s.k.
bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró, Dr. Mészár Róza s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
Bné